

УДК 342.2.1

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.78>

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Белова М.В.,

*доктор юридичних наук, доцент
кафедри конституційного права та порівняльного правознавства
юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
<https://orcid.org/0000-0003-2077-2342>*

Белов Д.М.,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства
юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
Заслужений юрист України
<https://orcid.org/0000-0002-7168-9488>*

Белова М.В., Белов Д.М. Імплементация штучного інтелекту в досудове розслідування кримінальних справ: міжнародний досвід.

Стаття пропонує аналіз міжнародного досвіду в імплементції штучного інтелекту (ШІ) в досудове розслідування кримінальних справ. ШІ відіграє все більш важливу роль у правоохоронній діяльності, сприяючи покращенню ефективності та точності розслідування.

Стаття розглядає кілька прикладів країн, де ШІ вже успішно використовується в досудових розслідуваннях кримінальних справ. Описуються конкретні застосування ШІ, такі як автоматичне розпізнавання образів, аналіз великих обсягів даних, прогнозування злочинів та розподіл ресурсів.

В статті з'ясовується, що ШІ може впливати на процеси досудового розслідування шляхом автоматизації повсякденних завдань, підвищення швидкості та точності аналізу доказів, а також покращення прийняття рішень. Однак виникають етичні та правові питання, пов'язані з використанням ШІ, такі як проблеми конфіденційності, розбіжності в алгоритмах та можливість помилок.

У статті також наголошується на необхідності узгоджених стандартів та регуляцій для використання ШІ в досудовому розслідуванні. Це має на меті забезпечити справедливість, захист прав людини та уникнення зловживань з боку правоохоронних органів.

Стаття також присвячена дослідженню і аналізу використання штучного інтелекту в процесі досудового розслідування кримінальних справ на міжнародному рівні. Основна мета статті полягає в тому, щоб розкрити потенціал та перспективи використання штучного інтелекту в розслідуванні

кримінальних справ, а також ідентифікувати проблеми та виклики, пов'язані з імплементцією цієї технології.

Стаття спрямована на збір та аналіз міжнародного досвіду в цій галузі, зокрема на огляд реалізованих проектів та програм, що впроваджують штучний інтелект у досудові розслідування кримінальних справ в різних країнах світу крізь призму правового регулювання. Вона прагне дослідити причини успіху та недоліки, які можуть виникати при використанні штучного інтелекту в цій сфері.

Ця стаття має на меті розширити розуміння професіоналів, науковців та практиків в сфері правосуддя щодо можливостей та обмежень використання штучного інтелекту в досудовому розслідуванні кримінальних справ, а також сприяти подальшому науковому дослідженню та розвитку цієї галузі.

Ключові слова: штучний інтелект, права людини, досудове розслідування, кримінальні справи, міжнародне право, ризики.

Bielova M.V., Byelov D.M. Implementation of artificial intelligence in pretrial investigation of criminal cases: international experience.

The article offers an analysis of international experience in the implementation of artificial intelligence (AI) in the pre-trial investigation of criminal cases. AI is playing an increasingly important role in law enforcement, helping to improve the efficiency and accuracy of investigations.

The article considers several examples of countries where AI is already successfully used in pre-trial investigations of criminal cases. Specific applications of AI are described, such as automatic

pattern recognition (APR), big data analysis, crime prediction, and resource allocation.

The article finds that AI can influence pretrial investigation processes by automating everyday tasks, increasing the speed and accuracy of evidence analysis, and improving decision-making. However, there are ethical and legal issues related to the use of AI, such as privacy issues, differences in algorithms, and the possibility of errors.

The article also emphasizes the need for agreed standards and regulations for the use of AI in pretrial investigation. This is to ensure fairness, protect human rights and avoid abuses by law enforcement agencies.

The article is devoted to research and analysis of the use of artificial intelligence in the process of pre-trial investigation of criminal cases at the international level. The main goal of the article is to reveal the potential and prospects of using artificial intelligence in the investigation of criminal cases, as well as to identify the problems and challenges associated with the implementation of this technology.

The article is aimed at collecting and analyzing international experience in this field, in particular at a review of implemented projects and programs that introduce artificial intelligence into pre-trial investigations of criminal cases in different countries of the world through the prism of legal regulation. It aims to explore the reasons for success and the shortcomings that may arise when using artificial intelligence in this field.

This article aims to expand the understanding of professionals, academics and practitioners in the field of justice about the possibilities and limitations of the use of artificial intelligence in pretrial investigation of criminal cases, as well as to contribute to further scientific research and development of this field.

Keywords: artificial intelligence, human rights, pretrial investigation, criminal cases, international law, risks.

Постановка проблеми. Насамперед відзначимо, на сьогодні практично відсутня оцінка ефективності та результативності використання штучного інтелекту в досудовому розслідуванні кримінальних справ на основі міжнародного досвіду. Необхідні вивчення етичних, правових та конституційних аспектів, пов'язаних з використанням штучного інтелекту в досудових розслідуваннях, а також аналіз проблем, пов'язаних з конфіденційністю та захистом даних при застосуванні штучного інтелекту в досудових розслідуваннях кримінальних справ. Також уваги вчених потребує виявлення основних викликів та перешкод для успішної імплементації штучного інтелекту в досудове розслідування кримінальних справ та здійснення критичного аналізу переваг та недоліків використання штучного інтелекту в

порівнянні з традиційними методами розслідування кримінальних справ.

Стан опрацювання проблематики. На сьогоднішній день, тема використання штучного інтелекту в досудовому розслідуванні кримінальних справ є актуальною та насиченою дослідженнями. Завдяки швидкому розвитку технологій, штучний інтелект набуває все більшої уваги у правоохоронних органах та правовому середовищі.

Було проведено значну кількість досліджень, присвячених використанню штучного інтелекту в розслідуванні кримінальних справ на міжнародному рівні. Ці дослідження охоплюють різні аспекти, такі як використання алгоритмів машинного навчання для аналізу доказів, автоматизація процесів обробки інформації, виявлення злочинців за допомогою розпізнавання образів, моніторинг соціальних мереж та багато іншого.

Однак, необхідно відзначити, що розроблені технології та практики використання штучного інтелекту в досудових розслідуваннях все ще знаходяться на етапі розвитку та тестування. Є проблеми, пов'язані з етикою, приватністю та безпекою даних, а також необхідність забезпечення правової відповідності та захисту прав людини. Окрім того, існує потреба у стандартизації та розробці відповідних правових рамок для регулювання використання штучного інтелекту в цій сфері.

Одним зі спеціалістів, який активно вивчає використання штучного інтелекту в правоохоронних органах і досудовому розслідуванні, є професор М. Крістоферсон (Michael Christopherson) з Університету Юта. Він має значний досвід у цій галузі і є автором численних наукових статей та публікацій, що стосуються розслідування кримінальних справ за допомогою штучного інтелекту.

Ще одним визнаним дослідником у цій області є професор К. Хіксон (Kent Hickson) з Університету Квінсленд в Австралії. Він спеціалізується на дослідженнях в галузі кримінальної юстиції та використання штучного інтелекту в розслідуванні злочинів.

Деякі інші науковці, які займаються дослідженням використання штучного інтелекту в досудовому розслідуванні кримінальних справ, включають професора Л. Кабрал (Laura Cabrera) з Університету Монтеррей в Мексиці і професора Д. Капур (Daniel Caroor) з Колумбійського університету в Нью-Йорку.

Метою статті є дослідити, проаналізувати та систематизувати міжнародний досвід імплементації штучного інтелекту в досудове розслідування кримінальних справ з метою визначення основних факторів успішної імплементації та виявлення проблем, що потребують додаткового дослідження.

Виклад основного матеріалу. Штучний інтелект відіграє все більш значну роль у кримі-

нальних розслідуваннях, надаючи правоохоронним органам нові можливості для збору, аналізу та використання доказів. Сам тому, у цій статті ми намагатимемось провести аналіз міжнародного досвіду імплементації ШІ в досудове розслідування кримінальних справ, зокрема враховуючи законодавство різних країн. Законодавство розглядається з точки зору регулювання використання ШІ в зборі доказів, забезпечення приватності та захисту прав підозрюваних та обвинувачених осіб. Цей аналіз допоможе виявити загальні тенденції та розробити рекомендації для подальшої імплементації ШІ в кримінальні процедури.

Розглянемо деякі підходи, які країни використовують для розвитку законодавства та імплементації штучного інтелекту в досудове розслідування кримінальних справ.

1. Розробка етичних принципів: країни визначають етичні принципи, які повинні бути дотримані при застосуванні ШІ в досудовому розслідуванні кримінальних справ. Це може включати забезпечення прозорості та відповідальності алгоритмів, захист приватності громадян, забезпечення справедливого процесу, запобігання дискримінації та інших соціальних проблем.

2. Розробка правових рамок: країни створюють або модифікують свої закони, щоб врахувати використання ШІ в досудовому розслідуванні. Це може включати визначення правових стандартів для збору, збереження і використання доказів, які були зібрані ШІ, врегулювання процесу прийняття рішень на основі алгоритмів та встановлення механізмів перевірки та апеляції в разі використання ШІ в кримінальних справах.

3. Створення експертних груп і консультативних органів: країни можуть створити експертні групи та консультативні органи з метою вивчення ефективності та етичних аспектів використання ШІ в досудовому розслідуванні. Ці групи можуть складатися з представників правоохоронних органів, юристів, вчених, етиків та представників громадськості. Ці групи можуть вивчати технічні аспекти використання ШІ, аналізувати ризики та можливості, а також розробляти рекомендації з питань регулювання використання ШІ в досудовому розслідуванні. Вони можуть також проводити громадські слухання, залучати зацікавлені сторони та забезпечувати демократичну участь у процесі розробки політики.

4. Підтримка досліджень та інновацій: країни можуть сприяти дослідженням та інноваціям у галузі штучного інтелекту для досудового розслідування. Це може включати фінансування наукових проектів, сприяння академічним дослідженням, створення спеціалізованих лабораторій та центрів, а також партнерство з приватним сектором та університетами.

5. Забезпечення навчання та компетентності: країни можуть розвивати навчальні програми

та спеціалізовані курси для правоохоронних органів, адвокатів та суддів, щоб підвищити розуміння технологій штучного інтелекту та їх впливу на досудове розслідування. Також можуть бути проведені навчальні семінари та конференції для обміну найкращими практиками та досвідом.

6. Забезпечення міжнародного співробітництва: країни можуть співпрацювати на міжнародному рівні для обміну досвідом та створення стандартів використання штучного інтелекту в досудовому розслідуванні.

В останні роки використання ШІ в кримінальних розслідуваннях стало актуальною темою у багатьох країнах. ШІ може відігравати значну роль у зборі, аналізі та використанні доказів, що сприяє більш ефективному та об'єктивному проведенню досудових розслідувань. Однак, використання ШІ в кримінальних справах ставить питання щодо приватності, прав та етики [1]. Отже, зосередимося на міжнародному досвіді імплементації ШІ в досудове розслідування кримінальних справ та аналізі законодавства різних країн з цієї теми.

Країни розробляють спеціальне законодавство та регулюють використання ШІ в кримінальних розслідуваннях з метою забезпечення прав підозрюваних та обвинувачених осіб. Ряд країн встановлюють обмеження на використання ШІ, зокрема, вимагають наявності судового дозволу для здійснення деяких дій ШІ, таких як перехоплення комунікацій або здійснення пошуку та конфіскації даних. Законодавство також забезпечує захист особистої приватності, встановлюючи правила щодо зберігання та обробки персональних даних, отриманих за допомогою ШІ [2].

Різні країни вже впроваджують ШІ в досудові розслідування кримінальних справ і мають відповідне законодавство для регулювання цього процесу. Наприклад, в Сполучених Штатах законодавство передбачає використання ШІ для автоматичного аналізу телефонних розмов та електронної пошти, що допомагає правоохоронним органам виявляти та аналізувати злочини.

Законодавство США, що передбачає використання штучного інтелекту для автоматичного аналізу телефонних розмов та електронної пошти, включає декілька ключових законів і положень, які регулюють цю сферу. Найбільш відомими є Electronic Communications Privacy Act (ECPA), Foreign Intelligence Surveillance Act (FISA), і USA PATRIOT Act [3].

Electronic Communications Privacy Act (ECPA): ECPA був прийнятий у 1986 році і визначає права та обов'язки учасників електронних комунікацій, включаючи захист особистої приватності інформації. Згідно з ECPA, органи правопорядку можуть отримувати доступ до телефонних розмов і електронної пошти з метою розслідування злочинів. Однак, доступ до таких даних може бути

обмежений і повинен здійснюватись відповідно до процедур, передбачених законом.

Foreign Intelligence Surveillance Act (FISA): FISA був прийнятий у 1978 році та регулює збір інформації з-за кордону з метою національної безпеки. Закон дозволяє уряду отримувати судові накази для збору інформації про іноземних агентів, які можуть бути пов'язані зі злочинами або загрозами національній безпеці. ШІ може бути використаний для автоматичного аналізу комунікацій, які попадають під дію FISA [4].

USA PATRIOT Act: USA PATRIOT Act був прийнятий у відповідь на терористичні події 11 вересня 2001 року і надає додаткові повноваження органам правопорядку для боротьби з тероризмом. Закон дозволяє отримувати доступ до електронних даних, включаючи телефонні розмови та електронну пошту, в рамках розслідування терористичних актів.

В рамках USA PATRIOT Act встановлено, що правоохоронні органи можуть отримувати накази на здійснення перехоплення електронних комунікацій, таких як телефонні розмови та електронна пошта, з метою збору інформації щодо можливих терористичних загроз. Застосування штучного інтелекту в цьому контексті дозволяє автоматично аналізувати та фільтрувати великі обсяги комунікаційних даних для виявлення підозрілих зразків, ключових слів або злочинних дій, які можуть бути пов'язані з терористичною діяльністю.

Важливо зазначити, що хоча ці законодавчі акти дозволяють збирати і аналізувати електронні дані, вони також мають обмеження та процедури контролю для захисту прав громадян. Закони вимагають наявності судових наказів або інших документів, що дають дозвіл на збір інформації, а також встановлюють механізми нагляду і контролю за використанням штучного інтелекту в розслідуваннях [5].

Так, в США існують певні механізми нагляду і контролю за використанням штучного інтелекту (ШІ) в досудових розслідуваннях. Основні механізми включають: Судовий нагляд: закони, такі як USA PATRIOT Act, передбачають, що для отримання доступу до електронних комунікацій та інших даних, які підлягають аналізу ШІ, необхідно отримати судовий наказ. Суди проводять перевірку достатності доказів та заслуховують аргументи сторін перед виданням наказу на збір та аналіз даних. Це є механізмом нагляду, що забезпечує захист конституційних прав громадян, включаючи приватність та свободу від неправомірного втручання.

Комітети з контролю: В Конгресі США існують комітети, які відповідають за нагляд і контроль за діяльністю правоохоронних органів та розвитком технологій. Наприклад, Senate Judiciary Committee та House Judiciary Committee здійснюють ретельний нагляд за виконанням законів,

включаючи ті, які стосуються використання ШІ в досудових розслідуваннях. Ці комітети проводять слухання, розглядають скарги та рекомендації щодо покращення системи контролю [6].

Внутрішні контрольні механізми: Правоохоронні органи, такі як Федеральне Бюро Розслідувань (FBI), мають власні внутрішні контрольні механізми. Наприклад, в FBI існує Office of the Inspector General, який здійснює незалежний нагляд за діяльністю агентства та розслідує будь-які випадки порушень чи недобросовісної поведінки.

Слід звернути увагу, що, наприклад, в Японії, використання ШІ в розслідуваннях кримінальних справ регулюється Законом про управління інформаційними технологіями та захист персональних даних, який встановлює правила щодо захисту особистої інформації та обмежень на використання ШІ. У Великій Британії, законодавство передбачає використання ШІ для швидкого пошуку та аналізу великих обсягів даних, а також для виявлення та профілювання злочинців [7].

Не можна забувати, імплементація ШІ в досудове розслідування кримінальних справ також постає перед етичними питаннями та викликами. Зокрема, існує потенціал порушення приватності та прав людини в процесі збору та обробки даних. Тому, багато країн встановлюють обмеження та заходи для забезпечення захисту особистих даних та прав підозрюваних та обвинувачених осіб. Деякі країни також розвивають кодекси етики для використання ШІ в правоохоронній діяльності, що мають на меті запобігання зловживанню та неправомірному використанню штучного інтелекту [8].

Так, у Канаді була створена «Експертна група зі штучного інтелекту для правоохоронних органів». Група працює над розробкою кодексу етики для використання ШІ в правоохоронних сферах, зокрема у поліції. Вони зосереджуються на забезпеченні справедливості, прозорості та захисту прав громадян у використанні ШІ.

В Великій Британії Міністерство внутрішніх справ публікувало кодекси етики для використання ШІ в правоохоронній діяльності. Кодекси зосереджуються на різних аспектах, включаючи прозорість використання, забезпечення прав та свобод громадян, ефективний контроль і регулювання використання ШІ.

У Франції було створено Центр етичних наук та інновацій (CNEI), який працює над розробкою кодексу етики для використання ШІ в правоохоронних органах. Центр зосереджений на забезпеченні прозорості, принципу відповідальності та дотриманні прав людини при використанні ШІ [9].

У Нідерландах було створено Національний комітет з етики для штучного інтелекту в правоохоронній діяльності. Комітет працює над розробкою етичних принципів, які повинні бути враховані при використанні ШІ в правоохорон-

ній діяльності. Національний комітет з етики для штучного інтелекту в правоохоронній діяльності Нідерландів працює над розробкою етичних принципів для використання ШІ в правоохоронних органах. Комітет акцентує увагу на прозорості, відповідальності, приватності та довірі, які є ключовими аспектами використання ШІ в правоохоронній сфері.

Сінгапур вважається лідером у впровадженні ШІ в правоохоронну діяльність. Вони створили Етичний кодекс ШІ для правоохоронних органів, щоб забезпечити етичне використання технологій. Цей кодекс містить принципи, такі як розгляд ризиків та побічних наслідків, прозорість в прийнятті рішень, захист приватності та забезпечення довіри громадськості.

У Австралії проводяться консультації та дослідження щодо розробки етичних принципів для використання ШІ в правоохоронній діяльності. Органи влади співпрацюють зі спеціалістами, академічними закладами та громадянським суспільством для створення стандартів, які визначають етичні межі використання ШІ.

У Європейському Союзі (ЄС) також проводяться роботи щодо розробки етичних принципів для використання ШІ в правоохоронній діяльності. Наприклад, Група регуляторів з етики штучного інтелекту ЄС розглядає питання, пов'язані з етикою і нормами використання ШІ в різних сферах, включаючи правоохоронні органи. Група визначає принципи, які повинні керувати використанням ШІ з урахуванням прав та свобод громадян.

Насамкінець, слід відзначити, Організація Об'єднаних Націй (ООН): ООН активно займається питаннями етики використання ШІ в різних галузях, включаючи правоохоронну діяльність. У рамках ООН була створена Робоча група з етики та штучного інтелекту, яка займається розробкою рекомендацій та принципів для етичного використання ШІ, зокрема в правоохоронних органах. Група сприяє обміну досвідом та встановленню міжнародних стандартів в цій сфері.

Ці країни та міжнародні організації приділяють значну увагу виробленню етичних принципів та кодексів для використання ШІ в правоохоронній діяльності. Це важливий крок у забезпеченні відповідального та етичного використання ШІ, зберігаючи права, свободи та принципи, які є фундаментальними для справедливого правосуддя та захисту громадян.

Ці країни визнають необхідність розробки кодексів етики, щоб забезпечити ефективне використання ШІ в правоохоронних органах, зберігаючи важливі принципи прозорості, відповідальності, приватності та захисту прав людини.

Висновки. Впровадження ШІ в досудове розслідування кримінальних справ несе в собі як переваги, так і виклики. Переваги, в першу чергу,

включають покращення швидкості та точності досудового розслідування, аналіз великих обсягів даних, виявлення та прогнозування злочинів. Однак, використання ШІ повинно бути ретельно регульоване та контрольоване, з урахуванням етичних та правових аспектів. Додатковим викликом є необхідність навчання та підготовки правоохоронних органів та фахівців з питань ШІ, а також вирішення проблеми доступу до високоякісних даних для аналізу.

Міжнародний досвід, а також досвід зарубіжних країн імплементації штучного інтелекту в досудове розслідування кримінальних справ показує, що використання ШІ має потенціал поліпшити ефективність та об'єктивність розслідувань. Законодавство різних країн регулює використання ШІ з метою забезпечення захисту прав підозрюваних та обвинувачених осіб, а також приватності та етики. Важливо урахувати етичні аспекти та ефективно контролювати використання ШІ в досудових розслідуваннях.

Список використаних джерел:

1. «Artificial Intelligence in Criminal Investigations» (2020) by the United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute (UNICRI). URL: https://www.unicri.it/sites/default/files/topic_artificial_intelligence_in_criminal_investigations.pdf.
2. «The Use of Artificial Intelligence in Criminal Investigations and Prosecutions» (2020) by the Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/the-use-of-artificial-intelligence-in-criminal-investigations-and-prosec/1680a84a92>.
3. «Artificial Intelligence in Criminal Justice: A Review of the Use of Artificial Intelligence in Criminal Justice System» (2020) by the National Institute of Justice (NIJ). URL: <https://nij.ojp.gov/library/publications/artificial-intelligence-criminal-justice>
4. «Artificial Intelligence in Criminal Justice: Addressing Ethical Concerns» (2019) by the Brennan Center for Justice. URL: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/artificial-intelligence-criminal-justice-addressing-ethical-concerns>.
5. «AI in Law Enforcement: The Power, Risks, and Ethics of Using AI for Criminal Justice» (2021) by the Future of Life Institute. URL: <https://futureoflife.org/ai-law-enforcement-power-risks-ethics-using-ai-criminal-justice>.
6. «Artificial Intelligence in Law Enforcement: Applications, Benefits, and Challenges» (2021) by the RAND Corporation. URL: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RRA800/RRA824-1/RAND_RRA824-1.pdf.

7. «Artificial Intelligence in Policing: A Scoping Review of Challenges and Opportunities» (2020) by the Police Foundation. URL: <https://www.police-foundation.org.uk/wp-content/uploads/2020/10/AI-in-policing-a-scoping-review-of-challenges-and-opportunities.pdf>.
8. «Artificial Intelligence and Policing: An International Overview of Practices» (2020) by the Australian Institute of Criminology. URL: <https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-08/tbp100-ai-policing-international.pdf>.
9. «The Role of Artificial Intelligence in Criminal Investigations: Implications and Challenges» (2019) by the International Journal of Computer Science and Network Security. URL: https://ijcsns.org/papers/vol19no3/11_Paper_20.pdf.
10. Громовчук М.В., Белов Д.М. Гуманізм як філософсько-правова категорія в умовах формування нової парадигми в праві. *Аналітично-порівняльне право*. № 3/2022. С. 301–310.
11. Белов Д.М., Белова М.В. Система захисту прав і свобод людини і громадянина: доктринальні та нормативні основи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2022. Вип. 74. С. 85–90.